

แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
เรื่อง การรายงานธุรกรรมและการจัดให้ลูกค้าแสดงตน
สำหรับผู้ประกอบอาชีพอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับ
ที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ

สำนักกำกับตรวจสอบและเทคโนโลยีสารสนเทศ
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

บทนำ

ตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ได้กำหนดแนวทางในการรายงานธุรกรรมด้วยการออกเป็นประกาศไปหลายฉบับ โดยแต่ละฉบับมีสาระสำคัญในแต่ละเรื่องแตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสะดวก ความชัดเจนในการรายงานธุรกรรมและการจัดให้ลูกค้าแสดงตน และเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตลอดจนเพื่อมิให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ สำนักงาน ปปง. จึงเห็นสมควรยกเลิกแนวทางหรือคู่มือที่เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่ สำนักงาน ปปง. ได้ออกไว้ก่อนหน้านี้ และเรียบเรียงไว้เป็นเอกสารฉบับเดียวกันเป็น แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรมและการจัดให้ลูกค้าแสดงตน และให้ถือแนวทางปฏิบัติฉบับดังกล่าวนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

ทั้งนี้ สถาบันการเงิน สมาคมหรือชมรม หรือกลุ่มสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพใดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพ สามารถกำหนดแนวทางว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในทางปฏิบัติสำหรับสมาคม ชมรมหรือกลุ่มของตน โดยให้นำแนวทางปฏิบัติที่สำนักงาน ปปง. จัดทำขึ้น เป็นข้อพิจารณาหลักในการกำหนดแนวทางดังกล่าว ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับแนวทางปฏิบัติที่สำนักงาน ปปง. กำหนด และต้องแจ้งให้สำนักงาน ปปง. ทราบด้วย ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในทำนองเดียวกัน หรือสาขาของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพ หรือสำนักงานผู้แทนของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดโดยหน่วยงานกำกับดูแลในต่างประเทศ ซึ่งกำหนดให้ต้องมีการดำเนินการที่เข้มงวด หรือมีเนื้อหาที่ครอบคลุมมากกว่าที่กำหนดไว้ในแนวทางปฏิบัติของสำนักงาน ปปง. นี้ ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพถือปฏิบัติตามแนวทางที่เข้มกว่าซึ่งกำหนดภายใต้กฎหมายอื่นหรือโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลในต่างประเทศ แล้วแต่กรณี โดยอาจเลือกปฏิบัติตามแนวทางอื่นที่เห็นว่าเหมาะสมกับสถาบันการเงินตนมากกว่าก็ได้ แต่จะต้องสามารถแสดงต่อสำนักงาน ปปง. ได้ว่าสามารถทำให้บรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างทัดเทียมกัน

สำนักงาน ปปง. จึงขอความร่วมมือสถาบันการเงิน ผู้ประกอบการอาชีพ และผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ให้นำแนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรมและการจัดให้ลูกค้าแสดงตน นี้ เป็นแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้การไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ อาจมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้

พันตำรวจเอกสีหนาท ประยูรรัตน์

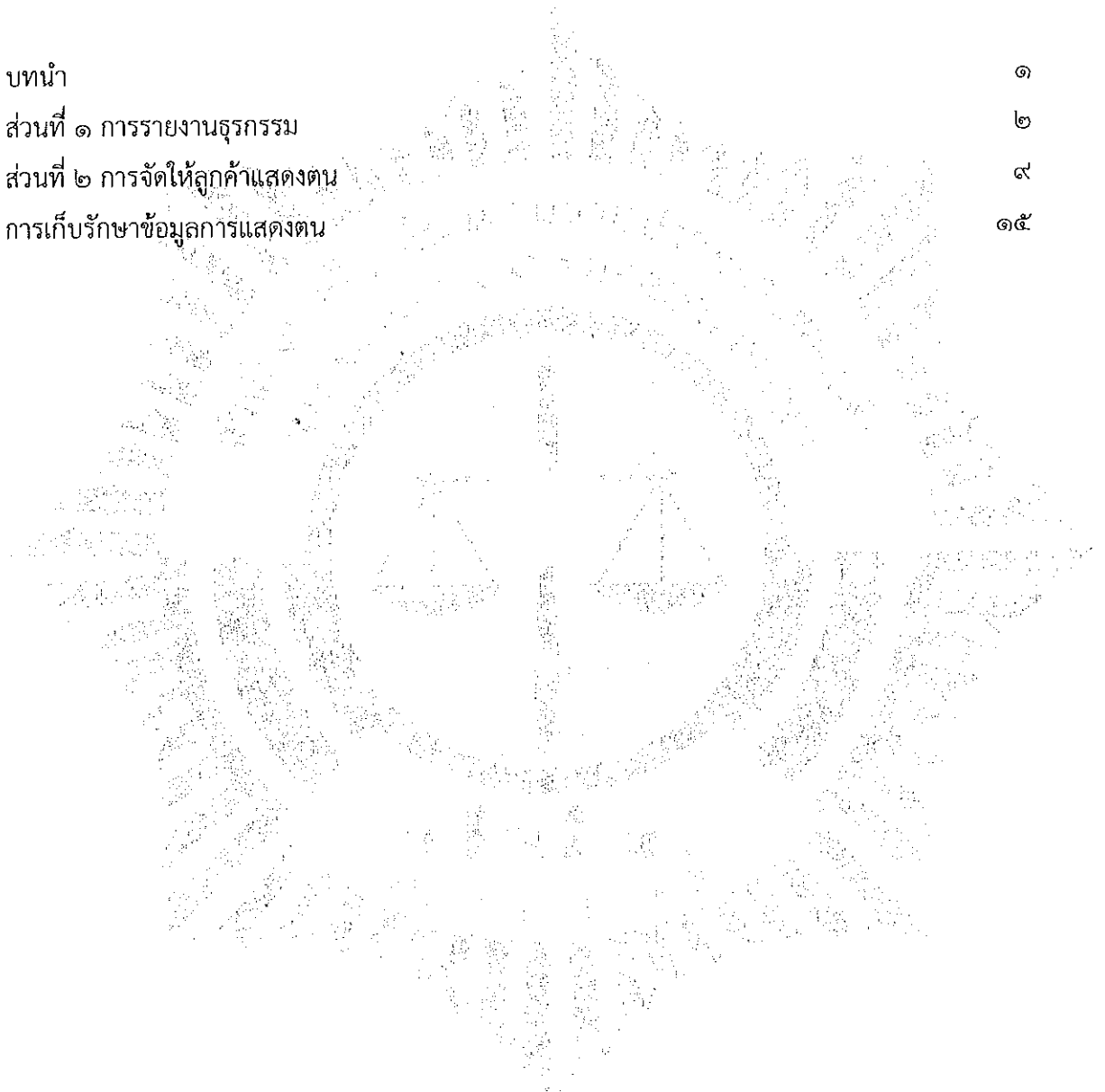
เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สิงหาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

หน้า

บทนำ	๑
ส่วนที่ ๑ การรายงานธุรกรรม	๒
ส่วนที่ ๒ การจัดให้ลูกค้าแสดงตน	๙
การเก็บรักษาข้อมูลการแสดงตน	๑๕

แนวทางปฏิบัติเรื่อง การรายงานธุรกรรมและการจัดให้ลูกค้าแสดงตน
สำหรับผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี
เพชรพลอย หรือทองคำ

บทนำ

ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๒) คือ นิติบุคคลที่เป็นผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ¹ ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ของผู้ประกอบอาชีพนี้ คือ การค้า หรือรับซื้อ ทองคำ เพชรพลอย เครื่องประดับที่ทำด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ

เนื่องจากทองคำ เป็นทรัพย์สินที่มีค่าทางการตลาด และมีแนวโน้มที่ราคาจะสูงขึ้น รวมถึงอัญมณี เพชรพลอย ล้วนเป็นสินค้าที่มีราคาสูง และสามารถนำไปขายกลับคืนเป็นเงินได้ในมูลค่าสูง ดังนั้น โอกาสที่บุคคลที่ได้เงินมาจากการกระทำผิด และต้องการจะเปลี่ยนสภาพเงินให้เป็นทรัพย์สินที่จะแปลงเป็นเงินได้ในภายหลัง จะเลือกใช้ธุรกิจการค้าทองคำและเพชรพลอย จึงมีสูง ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้ มีแนวโน้มเป็นแหล่งฟอกเงินสำหรับลูกค้าที่ต้องการเปลี่ยนสภาพเงินผิดกฎหมายให้เป็นทรัพย์สินและเงินที่สามารถนำไปใช้ในระบบเศรษฐกิจโดยไม่อาจสืบหาร่องรอยได้ในภายหลัง

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มุ่งหมายให้ผู้ประกอบอาชีพ ช่วยเป็นเครื่องมือให้แก่รัฐ ในการสอดส่องธุรกรรมของลูกค้าที่อาจเกี่ยวข้องกับการนำเงินสดจำนวนมาก หรือมีเงินทุนจำนวนมาก และนำมาซื้อทรัพย์สินที่ผู้ประกอบอาชีพ ขาย หรือ นำทองคำ เพชรพลอยอัญมณี (ซึ่งอาจได้มาด้วยการนำเงินผิดกฎหมายไปซื้อเก็บไว้) มาขายให้แก่ผู้ประกอบอาชีพเป็น หรือสินค้าหายากเพื่อเปลี่ยนสภาพเงินเป็นทรัพย์สิน

อย่างไรก็ดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงจัดทำแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะในเรื่องการรายงานธุรกรรมและการจัดให้ลูกค้าแสดงตน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ประกอบอาชีพนี้ เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

¹ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

ส่วนที่ ๑ การรายงานธุรกรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒) กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ มีหน้าที่รายงานธุรกรรมเงินสดและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน อันแสดงว่าผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมต่อสำนักงาน โดยในแนวทางปฏิบัติส่วนนี้ จะได้กล่าวถึง ประเภทธุรกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพต้องรายงาน และประเภทธุรกรรมที่ไม่ต้องรายงาน ตลอดแนวทางในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของลูกค้า หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการรายงานธุรกรรม

ข้อ ๑. ผู้รายงานธุรกรรม

ตามแนวปฏิบัติฉบับนี้ ผู้รายงานธุรกรรม เป็นผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๒) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งหมายถึง

“นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ”

ทั้งนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ จะต้องประกอบกิจการค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำใหม่ เป็นกิจการหลัก การรับซื้อสินค้าเก่า อาจกระทำได้เป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจ แต่การค้าสินค้าใหม่ จะต้องเป็นการประกอบกิจการหลักของธุรกิจ มิฉะนั้น ผู้ประกอบอาชีพจะต้องปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ ควบคู่กับแนวทางปฏิบัติ สำหรับผู้ประกอบอาชีพที่ค้าของเก่า ด้วย อาทิ

ผู้ประกอบอาชีพค้าทองรูปพรรณ โดยขายทองรูปพรรณ(ใหม่) เป็นหลัก แต่ก็มีมารับซื้อทองรูปพรรณจากลูกค้าด้วย แต่โดยหลักการแล้วผู้ประกอบการนั้นค้าทองรูปพรรณใหม่เป็นหลัก กรณีนี้ ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว ต้องปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบอาชีพค้าทองคำตามมาตรา ๑๖ (๒) ไม่ใช่แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ค้าของเก่า

ข้อ ๒. ธุรกรรมที่ต้องรายงาน

(๑) ธุรกรรมเงินสด หมายถึง กิจกรรมการรับเงินสดจากลูกค้าเมื่อขายสินค้า หรือ การจ่ายเงินสดให้ลูกค้าเมื่อรับซื้อสินค้า และกิจกรรมเงินสดเหล่านี้ ต้องมีมูลค่าเงินสดตั้งแต่ “สองล้านบาทขึ้นไป”²

(๒) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ได้แก่ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งหมายถึง กิจกรรมในทางธุรกิจค้าขาย อัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด หรือกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่เงินสด อาจเป็นการทำธุรกรรมด้วยเช็ค หรือการโอนเข้าบัญชี หรือการขายหรือรับซื้อสินค้าด้วยวิธีการใดๆก็ตาม และพบว่า เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับธุรกิจที่มีเหตุดังต่อไปนี้

(๒.๑) กิจกรรมทางธุรกิจที่มีความซับซ้อนมากเกินไปเกินกว่าขั้นตอนที่ลูกค้าในกลุ่มเดียวกัน ดำเนินการ และสังเกตเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ที่ทำให้ซับซ้อนนั้น ไม่มีเหตุอันควรในทางธุรกิจปกติ หรืออาจต้องการปกปิดร่องรอยเจ้าของเงินหรือผู้ซื้อหรือผู้ขายที่แท้จริง และอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดใดๆก็ตาม

(๒.๒) กิจกรรมที่พิจารณาได้ว่า ลูกค้าเจตนาจะหลีกเลี่ยงมิให้ต้องถูกรายงานธุรกรรมเงินสด กล่าวคือ ลูกค้าต้องทำธุรกรรมเงินสดในมูลค่าสองล้านบาทขึ้นไป แต่มีความตั้งใจจะหลีกเลี่ยงมิให้ต้องถูกรายงาน อันผิดปกติไปจากลูกค้ารายอื่นทั่วไป

(๒.๓) กิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของลูกค้า หรือขัดกับสถานะทางเศรษฐกิจในขณะนั้นๆ

(๒.๔) กิจกรรมที่พิจารณาได้ว่า น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟอกเงินหรือกระบวนการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การฉ้อโกง หรือการหลอกลวงประชาชน หรือเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาต่างๆรวมถึงการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

(๒.๕) กิจกรรมที่ ลูกค้าผู้กระทำหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจนั้น เป็นบุคคลที่อยู่ในรายชื่อของผู้ก่อการร้ายหรือผู้สนับสนุนการก่อการร้ายตามมติคณะมนตรีความมั่นคงขององค์การสหประชาชาติ รวมถึงรายชื่อที่สำนักงานประกาศ (หากเข้ากรณีนี้ ผู้ประกอบอาชีพต้องรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานอย่างเร่งด่วน)

² กฎกระทรวง กำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๔

(๓) หลักการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(๓.๑) พฤติกรรมที่ควรพิจารณาตรวจสอบ

เพื่อประโยชน์ในการส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ผู้ประกอบอาชีพอาจใช้การสังเกต พฤติกรรมต่อไปนี้ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ละเอียดรอบคอบ ว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและควร รายงานต่อสำนักงานหรือไม่

(ข้อ ๑) ลูกค้าถือเงินสดจำนวนมากมาซื้ออัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับ ด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำซึ่งโดยทั่วไป ลูกค้าน้อยรายที่จะซื้อสินค้าด้วยเงินสดจำนวนมาก

(ข้อ ๒) ลูกค้านำอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำมาขายให้กับผู้ประกอบอาชีพ โดยพิจารณาได้ว่า ลูกค้าน่าจะหาสินค้าดังกล่าวมาได้ด้วยวิธีการที่กฎหมาย อาจดูจากพฤติกรรมของลูกค้า หรือดูที่สินค้าที่ลูกค้าได้มา

(ข้อ ๓) ลูกค้าหลีกเลี่ยงการตอบคำถามเกี่ยวกับที่มาของเงินจำนวนมาก (เมื่อผู้ประกอบการ สนทนาด้วยหรือสอบถาม) หรือตอบคำถามที่พิจารณาได้ว่า ลูกค้าได้เงินมาจากการกระทำความผิดอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือ หลีกเลี่ยงการตอบคำถามถึงที่มาของสินค้า ที่นำมาขายให้กับผู้ประกอบอาชีพ

(ข้อ ๔) ลูกค้ามีการทำธุรกรรมที่ ไม่สอดคล้องกับฐานะทางการเงิน (ในกรณีที่ผู้ประกอบการ ทราบถึงฐานะทางการเงินของลูกค้า)

(ข้อ ๕) กรณีพบว่า ลูกค้าหรือผู้ประสงค์จะทำธุรกรรม กับผู้ประกอบอาชีพ มีความเกี่ยวข้อง กับการก่อการร้าย หรือการกระทำความผิดที่หน่วยงานของรัฐแจ้งรายชื่อไว้ หรืออยู่ในระหว่างกระบวนการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน ซึ่งในกรณีนี้ผู้ประกอบอาชีพ ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานอย่างเร่งด่วน

(๓.๒) กระบวนการตรวจสอบธุรกรรมเบื้องต้นและอนุมัติก่อนส่งรายงาน

ผู้ประกอบอาชีพ มีหน้าที่ต้องส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่มีการตรวจสอบ และพบว่า ธุรกรรมที่ได้กระทำนั้น เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ควรเกินกว่า ๑ เดือนนับแต่วันที่ ธุรกรรมนั้นได้กระทำขึ้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็น ที่ทำให้บริษัทตรวจพบหรือตรวจสอบล่าช้า ตัวอย่างเช่น มีลูกค้า ทำธุรกรรมในวันที่ ๑ มีนาคม ผู้ประกอบอาชีพพิจารณาตรวจสอบ พบว่ามีกิจกรรม/พฤติกรรมผิดปกติ และ ตรวจสอบเบื้องต้นพบว่าธุรกรรมของลูกค้า เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและผู้บริหารที่ตรวจสอบหรือ ผู้ประกอบอาชีพนั้น ตัดสินใจอนุมัติส่งเป็นรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ในวันที่ ๕ มีนาคม ผู้ประกอบอาชีพต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าว ภายในวันที่ ๑๑ มีนาคม อย่างไรก็ตาม การพิจารณาตรวจพบและ ตรวจสอบธุรกรรมที่มีพฤติกรรมผิดปกติตามตัวอย่างข้างต้น จนถึงกระบวนการส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควร สงสัยต่อสำนักงาน ผู้ประกอบอาชีพควรดำเนินการอย่างช้าที่สุด ไม่เกินวันที่ ๓๑ มีนาคม เป็นต้น

ผู้ประกอบอาชีพ มีหน้าที่ในการตรวจสอบธุรกรรมทั้งหมดของลูกค้าแต่ละราย เพื่อพิจารณาว่า ในการทำ ธุรกรรมแต่ละครั้ง หรือแต่ละกลุ่มธุรกรรมของลูกค้า มีความผิดปกติอันจะเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ซึ่งต้องรายงานต่อสำนักงานหรือไม่ โดยกระบวนการในการตรวจสอบธุรกรรมจนถึงการส่งรายงานต่อสำนักงาน ควรกำหนดเป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (พ.ศ.๒๕๕๕) ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เมื่อมีการตรวจพบพฤติกรรมการทำธุรกรรมที่ผิดปกติของลูกค้ารายหนึ่งรายใด

ขั้นตอนที่ ๒ ดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของมูลค่าในการทำธุรกรรมกับข้อมูลรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของลูกค้ารวมถึงข้อมูลอื่นๆของลูกค้า ประกอบกับความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในการลงทุนหรือการออมเงินในขณะนั้น

ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของพฤติกรรมของลูกค้า ว่ามีการทำธุรกรรมลักษณะเดียวกันนี้ในครั้งก่อนมาน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ ๔ รายงานผลการตรวจสอบและผลการวิเคราะห์ให้แก่ผู้บริหารมีอำนาจในการตรวจสอบธุรกรรมที่อาจมีเหตุอันควรสงสัยของลูกค้า

ขั้นตอนที่ ๕ กรณีที่เห็นควรรายงานต่อสำนักงาน ผู้บริหารที่มีอำนาจดังกล่าว ลงนามอนุมัติเพื่อส่งรายงานธุรกรรมของลูกค้า เป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และผู้ประกอบอาชีพต้องส่งรายงานดังกล่าวต่อสำนักงาน ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ผู้บริหารที่มีอำนาจ วินิจฉัยอนุมัติให้รายงานต่อสำนักงาน ซึ่งกระบวนการทั้งหมด นับแต่วันที่ตรวจพบพฤติกรรมการทำธุรกรรมที่ผิดปกติ จนถึงขั้นตอนการส่งรายงานต่อสำนักงาน ไม่ควรเกินกว่า ๑ เดือน วันนับแต่วันที่ธุรกรรมได้กระทำขึ้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็น ที่ทำให้บริษัทตรวจพบหรือตรวจสอบล่าช้า

หมายเหตุ กระบวนการข้างต้น เหมาะกับผู้ประกอบอาชีพประเภทนิติบุคคล ทั้งนี้ ผู้ประกอบอาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดา ก็สามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ได้โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ ๒ และ ๓ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบอาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดา ยังคงต้องส่งรายงานธุรกรรมตามกำหนดเวลาที่ระบุในขั้นตอนที่ ๕ เช่นกัน หากสำนักงาน ป.ป.ง. ส่งเป็นหนังสือ

(๓.๓) แนวทางในการระบุข้อเท็จจริงในแบบรายงาน

(๑) กรณีที่มีการตรวจพบธุรกรรมครั้งใดครั้งหนึ่ง ที่เชื่อได้ว่า มีเหตุอันควรสงสัย ก็ให้ผู้ประกอบอาชีพ ดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นตามขั้นตอน และรายงานธุรกรรมนั้นๆ เป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และระบุถึงเหตุหรือข้อมูลที่ทำให้ใช้ดุลยพินิจรายงาน

(๒) กรณีที่มีการตรวจสอบพฤติกรรมหลายครั้ง จนทำให้ผู้ประกอบอาชีพใช้ดุลยพินิจว่าลูกค้าที่ทำธุรกรรมนั้น มีพฤติกรรมที่เข้าข่าย มีเหตุอันควรสงสัย (มีเหตุผลว่า การทำธุรกรรมที่มีลักษณะผิดปกติหลายครั้ง นำมาซึ่งความผิดปกติและมีเหตุอันควรสงสัย) ผู้ประกอบอาชีพควรพิจารณารายงานธุรกรรมครั้งสุดท้ายในบรรดาธุรกรรมหลายครั้งของลูกค้านั้นๆ พร้อมทั้งอ้างอิงถึงธุรกรรมครั้งก่อนๆ ที่มีลักษณะเดียวกันในช่องที่ให้ระบุถึงเหตุผล อันเป็นเหตุให้ผู้ประกอบอาชีพใช้ดุลยพินิจว่า เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ข้อ ๓. หลักเกณฑ์ในการรายงานธุรกรรม (ระยะเวลา แบบ วิธีการส่งรายงาน)

๓.๑ แบบรายงานธุรกรรม³ และผู้กรอกข้อมูลในแบบรายงาน

(๑) ธุรกรรมเงินสด ให้ผู้ประกอบอาชีพกรอกข้อมูลลงในแบบรายงาน ปง ๑-๐๕-๒

(๒) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้ผู้ประกอบอาชีพกรอกข้อมูลลงในแบบรายงาน ปง ๑-๐๕-๑๐

ตารางสรุปแบบรายงานและผู้กรอกข้อมูลในแบบ

ประเภทธุรกรรม	วงเงินในการรายงาน	แบบรายงาน	ผู้กรอกข้อมูลในแบบ
ธุรกรรมเงินสด	สองล้านบาทขึ้นไป	ปง ๑-๐๕-๒	ผู้ประกอบอาชีพ
ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	ไม่ต้องพิจารณาวงเงิน	ปง ๑-๐๕-๑๐	ผู้ประกอบอาชีพ

๓.๒ ระยะเวลาในการส่งรายงานธุรกรรม⁴

(๑) ระยะเวลาในการรายงานธุรกรรมเงินสด

ผู้ประกอบอาชีพมีหน้าที่ส่งรายงานธุรกรรมเงินสด เป็นรอบเดือน กล่าวคือ ให้ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ ส่งรายงานธุรกรรมที่กระทำขึ้นในวันที่ ๑ ถึงวันสิ้นเดือน ต่อสำนักงาน ภายในเดือนถัดไป อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบอาชีพควรส่งรายงานธุรกรรมในแต่ละเดือน ไม่เกินวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป อาทิ ผู้ประกอบอาชีพควรส่งรายงานธุรกรรมเงินสด (ธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป) ที่ทำขึ้นภายในวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ภายในวันที่ ๑ ถึง วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ เป็นต้น

(๒) ระยะเวลาในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย⁵

ผู้ประกอบอาชีพมีหน้าที่ส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ภายใน ๗ วัน นับแต่พบเหตุอันควรสงสัย ซึ่งหมายความว่า เมื่อมีการทำธุรกรรมเกิดขึ้น และต่อมามีการตรวจพบว่า ธุรกรรมดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยและต้องรายงานต่อสำนักงาน ผู้ประกอบอาชีพต้องส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยดังกล่าว ภายใน ๗ วันนับแต่วันพบความสงสัยนั้น อาทิ ลูกค้าทำธุรกรรมในวันที่ ๑ มีนาคม ผู้ประกอบอาชีพตรวจสอบพบว่า ธุรกรรมนั้น มีความผิดปกติและดำเนินการตรวจสอบ จนสรุปได้ว่า ธุรกรรมนั้น เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและผู้บริหารที่ตรวจสอบ หรือตัวผู้ประกอบอาชีพนั่นเอง ได้พิจารณาว่าต้องส่งรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานในวันที่ ๕ มีนาคม ผู้ประกอบอาชีพมีเวลา ๗ วันนับจากวันที่ ๕ มีนาคม ที่จะส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน (ตามตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพมีเวลาตั้งแต่วันที่ ๕ ถึง วันที่ ๑๑ มีนาคม)

³ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๕๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

⁴ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๕๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

⁵ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๕๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

ตารางสรุประยะเวลาในการส่งรายงานธุรกรรม

ประเภทธุรกรรม	กำหนดเวลาส่งรายงาน
ธุรกรรมเงินสด	ธุรกรรมในแต่ละเดือน ควรส่งภายใน ๑ - ๑๕ ของเดือนถัดไป
ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	ธุรกรรมแต่ละธุรกรรม ให้ส่งภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ตรวจสอบและพิจารณาว่า ธุรกรรมนั้น เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

๓.๓ วิธีการส่งรายงานธุรกรรมต่อสำนักงาน

ผู้ประกอบการอาชีพ สามารถส่งรายงานธุรกรรมทุกประเภทได้ โดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

ก. ยื่นรายงานธุรกรรมต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงาน

ข. ส่งทางไปรษณีย์ โดยมีหลักฐานการลงทะเบียนส่งชัดเจน

ค. ส่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ กำกับและส่งด้วยวิธีที่สำนักงานประกาศกำหนด

ในปัจจุบัน สำนักงาน มีการตรวจสอบความเชื่อมโยงของธุรกรรม ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ค. จะเป็นประโยชน์กับสำนักงาน และผู้ส่งข้อมูล โดยลดปัญหาการเก็บข้อมูลรายงานธุรกรรมด้วยวิธีการปกติซึ่งอาจสูญหายและยากต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริง นอกจากนี้ การรายงานธุรกรรมด้วยวิธี ค. จะทำให้ผู้รายงาน ไม่ต้องเป็นพยานรับรองรายงานธุรกรรมในชั้นศาล กรณีที่มีการนำรายงานธุรกรรมเป็นพยานหลักฐานในคดีฟ้องเงินหรือคดีความผิดมูลฐาน

หมายเหตุ สำนักงาน ขอความร่วมมือให้ผู้รายงานธุรกรรม ส่งรายงานด้วยวิธี ค. เพื่อลดความเสี่ยงในฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ข้อ ๔. ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน

หลักเกณฑ์สำหรับธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน เป็นไปตามข้อบัญญัติในกฎกระทรวง(ฉบับที่ ๕) และ (ฉบับที่ ๑๓) ออกตามความพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อ ก. ธุรกรรมที่กระทำโดยบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับยกเว้น กล่าวคือ ธุรกรรมที่ลูกค้าได้แก่บุคคลหรือองค์กรต่อไปนี้ เป็นธุรกรรมที่ผู้ประกอบการอาชีพไม่ต้องรายงาน

ก-๑ พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินีนาถ พระรัชทายาท หรือพระบรมวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า

ก-๒ รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ก-๓ มุลนิธิ ดังต่อไปนี้

- มูลนิธิชัยพัฒนา
- มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
- มูลนิธิสายใจไทย

ข้อ ข. กรณีที่เป็นการทำธุรกรรมระหว่างคู่ค้า อาทิ ผู้ประกอบอาชีพ ทำธุรกรรมหรือมีการดำเนินธุรกิจกับผู้ประกอบอาชีพประเภทเดียวกัน โดยมีได้เป็นการซื้อขายอย่างลูกค้า (เป็นผู้ค้าซึ่งซื้อครั้งละจำนวนมากเพื่อนำสินค้าเข้าร้าน และขายให้ลูกค้าต่อไป) อาทิ ผู้ประกอบอาชีพ สั่งซื้อสินค้าในปริมาณมากๆจาก ผู้ค้าในต่างประเทศ หรือผู้ค้ารายใหญ่ในประเทศ ให้พิจารณาว่า เป็นการทำธุรกิจอย่างคู่ค้า และไม่ต้องจัดให้คู่ค้าแสดงตน

หมายเหตุ: ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน หมายถึง ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานในประเภทธุรกรรมที่กำหนดวงเงินในการรายงาน (Thresholds-transaction) เท่านั้น แต่ไม่รวมถึง ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนั้น ผู้ประกอบอาชีพ ยังคงมีหน้าที่รายงาน “ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน” หากพบว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”

ข้อ ๕. การเก็บรักษารายงานธุรกรรม

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมต้องเก็บรักษา สำเนารายงานธุรกรรม (กรณีรายงานด้วยวิธีการส่งทางไปรษณีย์ หรืออื่น ณ สำนักงาน) ที่ได้รายงานต่อสำนักงาน หรือเก็บรายงานธุรกรรมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีรายงานโดยส่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์) ไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๕ ปีนับแต่วันที่ลูกค้าทำธุรกรรม

ข้อ ๖. การรายงานข้อมูลเหตุต้องสงสัย

กรณีที่ผู้ประกอบอาชีพ พบว่า มีการขอทำธุรกรรมหรือแจ้งความประสงค์จะทำธุรกรรมที่ผิดปกติและน่าสงสัย ต้องการรายงานหรือแจ้งต่อสำนักงาน แต่ไม่มีข้อมูลเพียงพอระบุในแบบรายงาน ปง.๑-๐๕-๑๐ ได้ครบถ้วน สำนักงานได้อนุโลมให้กรอกข้อมูลลงในแบบรายงานดังกล่าว เท่าที่ผู้ประกอบอาชีพมีข้อมูลในขณะนั้นได้

ส่วนที่ ๒ การจัดให้ลูกค้าแสดงตน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๐⁶ กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ มีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงตน โดยวิธีการจัดให้ลูกค้าแสดงตนนั้น เป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔) ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพต้องจำแนกประเภทของกลุ่มลูกค้า และกำหนดประเภทข้อมูลของลูกค้าที่ผู้ประกอบอาชีพต้องเก็บรักษาไว้ โดยจะได้กล่าวถึงรายละเอียด ในส่วนนี้

ข้อ ๑. คำสำคัญ

“การจัดให้ลูกค้าแสดงตน” หมายความว่า การดำเนินการให้ได้มาซึ่งข้อมูลของลูกค้าและการดำเนินการเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลการแสดงตน ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖

“ธุรกรรม” หมายความว่า ธุรกรรมตามคำอธิบายที่ปรากฏท้ายแบบรายงานธุรกรรม และให้รวมถึงการทำกิจกรรมทางธุรกิจระหว่างผู้ประกอบอาชีพกับลูกค้า ทั้งที่มีเงินสดมาเกี่ยวข้องและกิจกรรมที่มีการจ่ายหรือชำระเงินด้วยวิธีอื่นๆ

“ลูกค้า” หมายความว่า ลูกค้าตามข้อ ๒ แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ ทั้งนี้ หมายความว่าถึง ลูกค้าที่สร้างความสัมพันธ์โดยการทำข้อตกลงหรือสัญญาเกี่ยวกับการซื้อหรือขายสินค้าในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่ใช่ลูกค้า โดยข้อเท็จจริง พบว่า ลูกค้าสำหรับผู้ประกอบธุรกิจค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ ล้วนเป็น “ลูกค้าจรรทั้งสิ้น”

“ลูกค้าจร” หมายความว่า ลูกค้าจรตามข้อ ๒ แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ ทั้งนี้ หมายความว่าถึง ลูกค้าที่ซื้อสินค้า หรือขายสินค้า ให้กับผู้ประกอบอาชีพเป็นครั้งคราว โดยมีได้มีข้อตกลงหรือสัญญา การซื้อ หรือขายสินค้า ในลักษณะที่ต่อเนื่องอย่าง “ลูกค้า” (ลูกค้าจร เป็นลูกค้ากลุ่มหลักของธุรกิจนี้)

⁶ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

ข้อ ๒. การจัดให้ลูกค้าแสดงตน

ผู้ประกอบการอาชีพมีหน้าที่ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน เมื่อมีการทำธุรกรรมกับลูกค้าหรือลูกค้าจร ในมูลค่าตั้งแต่ เจ็ดแสนบาทขึ้นไป โดยไม่คำนึงว่า ธุรกรรมในมูลค่าดังกล่าว จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดหรือไม่ อาทิ

การรับซื้อสินค้าที่ลูกค้านำมาเสนอขายในมูลค่าเจ็ดแสนบาท ในขณะเดียวกัน ลูกค้าก็ซื้อสินค้าจากร้านของผู้ประกอบการอาชีพในมูลค่าหนึ่งแสนบาท ดังนั้น ผู้ประกอบการอาชีพจึงส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าพร้อมกับชำระเงินส่วนต่าง หกแสนบาท กรณีนี้ ถือว่า มีการทำธุรกรรมมูลค่า เจ็ดแสนบาทเกิดขึ้นแล้ว (ในขั้นตอนแรกที่ลูกค้านำสินค้ามาเสนอขายและผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อไว้ในมูลค่าเจ็ดแสนบาท)

กรณีลูกค้ามาขอซื้อสินค้ามีมูลค่า เจ็ดแสนบาท และนำเงินมาชำระโดยแบ่งเป็นสองงวด งวดละ สามแสนห้าหมื่นบาท กรณีนี้ ถือว่าธุรกรรมที่มีมูลค่าเจ็ดแสนบาท เกิดขึ้นแล้ว โดยไม่คำนึงถึงวิธีการชำระเงิน

หมายเหตุ ลูกค้าส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการอาชีพ เป็นลูกค้าประเภท ลูกค้าจร เนื่องจากธุรกิจค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำที่ไม่มีการทำสัญญากำหนดหน้าที่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องผูกพันที่จะมาซื้อขายตลอดระยะเวลาหนึ่งที่ต่อเนื่อง และมักจะเป็นธุรกิจที่ไม่มีการผ่อนชำระ (อาจมีเป็นส่วนน้อย) ดังนั้น ลูกค้าจร จึงเป็นลูกค้ากลุ่มหลักของผู้ประกอบการอาชีพนี้

ข้อ ๒.๑ ข้อมูลการแสดงตนของ ลูกค้าจร ประเภท บุคคลธรรมดา ได้แก่

(๑) แจ้งข้อมูล “ชื่อเต็ม” หมายถึง ชื่อ (ชื่อกลาง) และนามสกุล ตามหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารประจำตัวที่รัฐออกให้หรือรับรอง

(๒) เลขประจำตัวประชาชน หมายถึง หมายเลขที่แสดงถึงความเป็นพลเมืองที่รัฐจะออกให้เฉพาะตัวพลเมืองแต่ละคน ซึ่งจะปรากฏอยู่ในหลักฐานประจำตัวพลเมือง อาทิ บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง

(๓) แจ้งข้อมูล วัน-เดือน-ปีเกิด หมายถึง วันที่ เดือน และปี ที่ลูกค้าเกิด ซึ่งปรากฏตามข้อมูลทางทะเบียนราษฎร หรือ ในหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารประจำตัวที่รัฐออกให้หรือรับรอง

(๔) แจ้งข้อมูล “เพศ” หมายถึง เพศหญิง หรือชาย ควรเป็นเพศตามที่ปรากฏหน้าชื่อเต็ม ในหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารประจำตัวที่รัฐออกให้หรือรับรอง

(๕) แจ้งข้อมูล “สัญชาติ” หมายถึง สัญชาติของลูกค้าที่ปรากฏตาม หลักฐานในข้อ (๗)

(๖) แจ้งข้อมูล “ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน” หมายถึง (กรณีลูกค้าคนไทย) ที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้านของลูกค้า ในกรณีที่ลูกค้าไม่นำทะเบียนบ้านมาแสดง ให้สันนิษฐานว่า ที่อยู่ซึ่งปรากฏในบัตรประจำตัวประชาชน เป็นที่อยู่ในข้อนี้ (กรณีลูกค้าต่างชาติ) ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ในขณะที่พำนักอยู่

(๗) แสดงหลักฐาน “บัตรประจำตัวประชาชน” สำหรับลูกค้าสัญชาติไทย หรือ “หนังสือเดินทาง” สำหรับลูกค้าต่างชาติ (แสดงเอกสารต้นฉบับ)

ในกรณีที่ลูกค้าแสดงหลักฐาน บัตรประจำตัวอื่นๆ ให้พิจารณาความน่าเชื่อถือ ดังนี้

- กรณีลูกค้าคนไทย การแสดงใบขับขี่ อาจใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนได้ ทั้งนี้ ข้อมูลอื่นๆที่มีได้ปรากฏในบัตร อาทิ ข้อมูลที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน หมายเลขประจำตัวประชาชน ผู้ประกอบอาชีพ ต้องสอบถามลูกค้าให้ครบถ้วน อย่างไรก็ตาม การแสดงใบแทนบัตรประชาชน หรือ บัตรอื่นๆที่รัฐออกให้ไม่จัดว่าเป็นบัตรประจำตัวประชาชนในความหมายนี้

- กรณีลูกค้าต่างชาติ การแสดงเอกสารสำคัญประจำตัวอื่น ให้ผู้ประกอบการอาชีพพิจารณาถึงหน่วยงานที่ออกบัตรเป็นสำคัญ หากเป็นบัตรประจำตัวที่รัฐบาลออกให้ อาจใช้แสดงแทนหนังสือเดินทางได้

(๘) แจ้งข้อมูล “สถานที่สะดวกติดต่อและหมายเลขโทรศัพท์” หมายถึง ที่พักอาศัย ซึ่งสะดวกต่อการติดต่อ รวมถึงหมายเลขโทรศัพท์ที่สะดวกติดต่อด้วย

หมายเหตุ ข้อมูลและหลักฐานในข้อ (๑) (๒) และ (๗) ถือเป็นข้อมูลสำคัญอันแสดงถึงชื่อเต็มที่ถูกต้องแท้จริง ซึ่งลูกค้าจรรยาบรรณต้องแจ้งให้ทราบ มิฉะนั้นผู้ประกอบการอาชีพจะอนุมัติสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้ามิได้

ข้อ ๒.๒ ข้อมูลการแสดงตนของ ลูกค้าจรรยาบรรณ นิติบุคคล ได้แก่

(๑) แจ้งข้อมูล “ชื่อนิติบุคคล” หมายถึง ชื่อของนิติบุคคลที่ปรากฏตามเอกสารทางทะเบียนที่รับรองความเป็นนิติบุคคลนั้น และเป็นชื่อที่รัฐรับรองความเป็นนิติบุคคลให้

(๒) แจ้งข้อมูล “หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษีนิติบุคคล” หมายถึง หมายเลขซึ่งรัฐออกให้แก่นิติบุคคลเป็นการเฉพาะสำหรับนิติบุคคลแต่ละแห่ง/แต่ละประเภท เพื่อประโยชน์ในการชำระภาษีแก่รัฐ

(๓) แจ้งข้อมูล “ชื่อเต็มบุคคลธรรมดาผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล” หมายถึง รายชื่อ (ชื่อเต็ม) ของบุคคลธรรมดาที่เป็น ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลทุกราย ตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกินกว่า ๖ เดือน (กรณีที่มีหลายราย)

(๔) แสดงหลักฐาน “เอกสารสำคัญในการรับรองความอยู่จริงตามกฎหมาย” หมายถึง หลักฐานสำคัญ (ต้นฉบับ) อันแสดงได้ว่า นิติบุคคลนั้น เป็นนิติบุคคลที่กฎหมายรับรองและมีสถานภาพความเป็นนิติบุคคลอยู่ตามกฎหมายของรัฐ

- กรณีนิติบุคคลไทย หนังสือรับรองการจดทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน ๖ เดือนนับจากวันที่ลูกค้านิติบุคคลถือมาแสดงในวันที่ขอสร้างความสัมพันธ์กับผู้ประกอบอาชีพ

- กรณีนิติบุคคลต่างชาติ ได้แก่ หลักฐานเอกสารซึ่งออกโดยหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรที่นำเชื่อถือ ซึ่งแสดงว่า รัฐเจ้าของสัญชาตินิติบุคคลนั้น รับรองสถานภาพตามกฎหมายของนิติบุคคลดังกล่าว
- กรณีนิติบุคคลที่กฎหมายกำหนดข้อยกเว้นให้ไม่มีหนังสือรับรองการจดทะเบียน ให้ผู้ประกอบการอาชีพตรวจเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงสถานภาพที่กฎหมายรับรองความเป็นนิติบุคคลของลูกค้านิติบุคคลนั้น และต้องตรวจดูเอกสารที่ระบุว่า นิติบุคคลนั้น มีความประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ กับบริษัทฯ รวมถึงตรวจดูเอกสารที่ระบุถึงการมอบหมายหรือมอบอำนาจให้บุคคลธรรมดารายใดๆ ดำเนินการแทนนิติบุคคลนั้นด้วย

(๕) แจ้งข้อมูล “ที่ตั้ง/สถานประกอบการ/สำนักงานใหญ่” หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ของสำนักงานใหญ่ หรือสถานประกอบการของลูกค้านิติบุคคล ซึ่งปรากฏในเอกสารรับรองทางทะเบียน หรือตามที่ลูกค้าแจ้ง

(๖) แจ้งข้อมูล “หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโทรสาร และที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์(อี-เมล)” หมายถึง ข้อมูลหมายเลขโทรศัพท์สำนักงาน และ/หรือ หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ หมายเลขโทรสาร และที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์(อี-เมล) (ถ้ามี) ซึ่งใช้อยู่ ณ สำนักงานหรือสถานประกอบการของลูกค้านิติบุคคล

หมายเหตุ ข้อมูลและหลักฐานในข้อ (๑) และ (๔) ถือเป็นข้อมูลสำคัญอันแสดงถึงชื่อเต็มที่ต้องแท้จริง ซึ่งลูกค้านิติบุคคลต้องแจ้งให้ทราบ มิฉะนั้นผู้ประกอบการอาชีพจะอนุมัติสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้ามิได้

ข้อ ๓. กรณีบุคคลธรรมดา มอบหมายหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

กรณีที่ลูกค้าบุคคลธรรมดา มอบอำนาจหรือมอบหมายให้ผู้อื่นมาทำธุรกรรมกับผู้ประกอบอาชีพแทน ผู้ประกอบอาชีพต้องพิจารณาถึงหลักการต่อไปนี้

- (ก) ผู้ประกอบอาชีพต้องรู้จักลูกค้าของตนเสมอ
- (ข) ผู้ประกอบอาชีพต้องรู้จักบุคคลที่ลูกค้ามอบหมายหรือมอบอำนาจหรือไว้วางใจให้สร้างความสัมพันธ์กับผู้ประกอบอาชีพเนื่องจาก อาจเกี่ยวข้องกับกรณีที่ ผู้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจหรือไว้วางใจให้สร้างความสัมพันธ์ดังกล่าว เป็นผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากการทำธุรกรรมก็ได้ แต่ผู้ประกอบอาชีพไม่จำเป็นต้องรู้จักผู้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจหรือไว้วางใจให้สร้างความสัมพันธ์ มากเท่ากับลูกค้า

แนวทางในการจัดให้ลูกค้าแสดงตนสำหรับกรณีนี้ ได้แก่

(๓.๑.๑) ผู้ประกอบอาชีพต้องจัดให้ลูกค้าที่เป็นผู้ทำการซื้อ-ขายที่แท้จริง(ไม่ใช่ผู้ทำแทน) ระบุข้อมูลการแสดงตนสำหรับบุคคลธรรมดาให้ครบถ้วน และมีลายมือชื่อของลูกค้าดังกล่าวไว้ด้วย

(๓.๑.๒) ผู้ประกอบอาชีพต้องเก็บสำเนาเอกสารหลักฐานการแสดงตนของลูกค้า

(๓.๑.๓) ผู้ประกอบอาชีพต้องจัดให้บุคคลที่ลูกค้ามอบหมายหรือมอบอำนาจหรือไว้วางใจให้มาทำการซื้อ-ขาย กับผู้ประกอบอาชีพอย่างน้อย ต้องแสดงข้อมูลดังต่อไปนี้

- ชื่อเต็ม
- หลักฐานบัตรเลขประจำตัว (ควรขอตรวจเอกสารต้นฉบับ และเก็บสำเนาเอกสารไว้)
- ผู้ประกอบอาชีพต้องเก็บรักษาเอกสารการแสดงผลของลูกค้ำและข้อมูลของบุคคลที่มาทำการแทนลูกค้ำไว้ควบคู่กัน และในระยะเวลาการเก็บรักษาที่เท่ากันเสมอ

ข้อ ๔. การตรวจสอบข้อมูลการแสดงผล

เมื่อผู้ประกอบอาชีพ ได้รับข้อมูลการแสดงผลของลูกค้ำหรือลูกค้ำจร ผู้ประกอบอาชีพ จะต้องตรวจสอบเบื้องต้น เกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าว โดยพิจารณาตามแนวทางดังนี้

ก. ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล หมายถึง ตรวจสอบเพื่อให้ทราบว่า ลูกค้ำ ได้ให้ข้อมูลการแสดงผล ครบถ้วนทุกข้อหรือไม่ โดยเฉพาะข้อมูลสำคัญ ซึ่งแสดงถึงสภาพตามกฎหมายของลูกค้ำบุคคลหรือนิติบุคคลนั้น ซึ่งได้แก่ ข้อมูลชื่อเต็ม ข้อมูลเลขประจำตัวหรือเลขที่จดทะเบียนหรือเลขประจำตัวผู้เสียภาษีแล้วแต่กรณี ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือสถานที่ตั้ง แล้วแต่กรณี

ข. ตรวจสอบข้อมูลที่ควรจะมี เพื่อประโยชน์ในการติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมจากลูกค้ำ ในที่นี้ ได้แก่ ข้อมูลที่ลูกค้ำอาจจะมีและยังแจ้งไม่ครบถ้วน อาทิ สถานภาพสมรสซึ่งอาจรวมถึงชื่อคู่สมรสด้วย สถานที่สะดวกติดต่อที่ไม่ใช่ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือสถานที่ประกอบการหลักที่นอกเหนือไปจากสถานที่ตั้งตามหนังสือรับรองทางทะเบียน แล้วแต่กรณี อาชีพที่สองหรืออาชีพเสริม หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อที่อาจมีมากกว่าหนึ่งหมายเลข เป็นต้น

ค. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและหลักฐาน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

ค-๑ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ในที่นี้หมายถึง บรรดาข้อมูลที่ลูกค้ำแจ้งแก่ผู้ประกอบอาชีพ ผู้ประกอบอาชีพมีหน้าที่ตรวจสอบให้แน่ใจว่า ได้บันทึกหรือระบุข้อมูลตามที่ลูกค้ำแจ้งไว้อย่างถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงที่ได้รับแจ้ง

ค-๒ การตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐาน ในที่นี้ หมายถึง หลักฐานที่กฎหมายกำหนดให้ลูกค้ำแสดงต่อผู้ประกอบอาชีพ ซึ่งได้แก่ หลักฐานที่รับรองความมีอยู่จริง หรือสภาพตามกฎหมายของลูกค้ำที่ออกโดยราชการหรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ ซึ่งวิธีการตรวจสอบความถูกต้องนี้ ในเบื้องต้น ผู้ประกอบอาชีพมีหน้าที่ตรวจสอบความแท้จริงของหลักฐานตามวิสัยของวิญญูชน โดยพิจารณาด้วยความชำนาญในการประกอบอาชีพ ดังนั้น การปลอมแปลงหลักฐาน ที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยสายตา ย่อมเกินกว่าวิสัยที่พนักงานของผู้ประกอบอาชีพ จะตรวจสอบได้

ง. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและหลักฐานด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ กรณีที่ผู้ประกอบอาชีพ สามารถเชื่อมโยงไปยังระบบฐานข้อมูลบุคคลหรือนิติบุคคลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งฐานข้อมูล

อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวสามารถแสดงข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริงของบุคคลหรือนิติบุคคลได้อย่างครบถ้วน ซึ่งการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีนี้ ผู้ประกอบอาชีพจะต้องใช้ระบบการตรวจสอบและฐานข้อมูลที่สำนักงานได้พิจารณาแล้วว่า เป็นระบบที่มีความปลอดภัยในการใช้ตรวจสอบ และเป็นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อาทิ ฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐผู้ดูแลรักษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากผู้ประกอบอาชีพ เลือกตรวจสอบด้วยวิธีในข้อนี้ ผู้ประกอบอาชีพ อาจขอให้ลูกค้าแจ้งเพียงข้อมูล ชื่อเต็ม หมายเลขประจำตัวหรือหมายเลขหนังสือเดินทาง หมายเลขทางทะเบียน หรือหมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี แล้วแต่กรณี ก็ได้

ทั้งนี้ หากพบว่าลูกค้าแจ้งข้อมูลสำคัญไม่ครบถ้วน ผู้ประกอบอาชีพต้องไม่อนุมัติให้ทำธุรกรรม แต่ในกรณีที่ลูกค้าแจ้งข้อมูลประกอบอื่นๆไม่ครบถ้วน ผู้ประกอบอาชีพอาจติดตามข้อมูลอื่นให้ครบถ้วนในภายหลัง และในกรณีที่พบว่า ลูกค้าแสดงหลักฐานหรือให้ข้อมูลสำคัญไม่ถูกต้อง หรือจงใจปกปิดข้อมูล ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า เกิดจากการปลอมแปลงหรือการใช้ข้อมูลของผู้อื่นโดยพลการ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาใดๆ ผู้ประกอบอาชีพต้องไม่อนุมัติสร้างความสัมพันธ์ หรือทำธุรกรรม และอาจใช้ดุลยพินิจตรวจสอบ เพื่อพิจารณาส่งเป็นรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ก็ได้

หมายเหตุ: การตรวจสอบในข้อ ง. นี้ ผู้ประกอบอาชีพจะสามารถดำเนินการได้ ก็ต่อเมื่อ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ตรวจสอบนั้น ได้รับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและได้รับอนุญาตจากสำนักงานแล้วเท่านั้น ทั้งนี้ หากเป็นฐานข้อมูลที่ยังไม่เคยได้รับการตรวจสอบและอนุญาต ผู้ประกอบอาชีพมีหน้าที่ต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้อยู่ เพื่อขอให้สำนักงานดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและอนุญาตให้เป็น “ฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความน่าเชื่อถือ ใช้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการแสดงตนของลูกค้าได้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”

ข้อ ๕ กรณีผู้ประกอบอาชีพฯ มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ หรือ ผู้ประกอบอาชีพฯประเภทเดียวกัน

(๑) กรณี พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระราชทายาท หรือพระบรมวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า เป็นลูกค้าของบริษัทฯ บริษัทฯควรจัดให้แสดงข้อมูลตามความเหมาะสม และให้ตรวจสอบเอกสารการแสดงตนให้ถูกต้อง โดยเฉพาะ เอกสารการมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำธุรกรรมแทน

(๒) กรณี รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ เป็นลูกค้า ให้บริษัทฯ จัดให้ลูกค้าและผู้ที่ยื่นมอบอำนาจ(โดยตำแหน่ง)จากลูกค้า แสดงหลักฐาน หนังสือราชการแจ้งความจำเป็นในการทำธุรกรรม และหนังสือแต่งตั้งหรือหนังสือมอบอำนาจให้ผู้แทนโดยตำแหน่ง ทำธุรกรรมแทนหน่วยงานหรือองค์กร

(๓) กรณีที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้า อาทิ ผู้ประกอบอาชีพฯ ทำธุรกรรมหรือมีการดำเนินธุรกิจกับผู้ประกอบอาชีพฯประเภทเดียวกัน โดยมีได้เป็นการซื้อขายอย่างลูกค้า อาทิ ผู้ประกอบอาชีพฯ สั่งซื้อสินค้าในปริมาณมากๆจาก ผู้ค้าในต่างประเทศหรือในประเทศ หรือจากโรงงาน ให้พิจารณาว่า เป็นการทำ

ธุรกิจอย่างคู่ค้า และไม่ต้องจัดให้คู่ค้าแสดงตน แต่ควรเก็บหลักฐานเพื่อแสดงความน่าเชื่อถือของคู่ค้า อาทิ สำเนาหนังสือจดทะเบียน หรือใบรับรองการประกอบกิจการค้าขายของคู่ค้า เป็นต้น

หมายเหตุ ผู้ประกอบอาชีพ ควรระมัดระวังหรือตรวจสอบคู่ค้าว่า มีความน่าเชื่อถือด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยหากเป็นคู่ค้าที่อยู่ในประเทศเสี่ยงต่อการฟอกเงิน หรือเป็นคู่ค้าที่เคยมีประวัติการกระทำความผิด ผู้ประกอบอาชีพควรกำหนดขอบเขตในการทำธุรกรรมอย่างเคร่งครัด อาทิ ไม่ทำธุรกรรมในวงเงินที่สูงจนเกินไป หรือตรวจสอบประวัติคู่ค้าอยู่เสมอ เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟอกเงินของคู่ค้าที่ไม่สุจริต

ข้อ ๖. การเก็บรักษาข้อมูลการแสดงตน

ผู้ประกอบอาชีพต้องเก็บรักษาข้อมูลการแสดงตนของลูกค้าทุกประเภท ไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๕ ปี นับแต่วันที่ลูกค้าทำธุรกรรมซึ่งเป็นวันที่ลูกค้าจรรยาบรรณความสัมพันธ์ เว้นแต่เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งให้เก็บรักษาข้อมูลของลูกค้ารายหนึ่งรายใดนานกว่าระยะเวลาดังกล่าว

ทั้งนี้ ผู้ประกอบอาชีพสามารถพิจารณาเก็บรักษาข้อมูลการแสดงตนด้วยวิธีใดก็ได้ แต่เมื่อสำนักงานขอให้ผู้ประกอบอาชีพส่งข้อมูลการแสดงตนของลูกค้ารายใดรายหนึ่งให้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต้องปรากฏว่า

- (๑) ผู้ประกอบอาชีพสามารถส่งข้อมูลการแสดงตนของลูกค้า ซึ่งเป็นข้อมูลต้นฉบับ หรือ
- (๒) ผู้ประกอบอาชีพสามารถส่งข้อมูลการแสดงตนของลูกค้าเป็น ฉบับสำเนา ที่รับรองได้ว่าไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลภายหลังจากการบันทึกและเก็บรักษาข้อมูลในครั้งแรก
- (๓) กรณีที่ข้อมูลการแสดงตนของลูกค้าเป็นภาษาต่างประเทศ หากสำนักงานร้องขอ ผู้ประกอบอาชีพต้องแปลเป็นภาษาราชการ (ภาษาไทย) อีกฉบับหนึ่งแนบมาพร้อมกัน

อนึ่ง ผู้ประกอบอาชีพ ควรพิจารณาเก็บสำเนาหลักฐานการแสดงตนของลูกค้าไว้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลการแสดงตนในภายหลัง

ตัวอย่างการเก็บข้อมูลการแสดงตน

ใบรับรองคุณภาพ	ชื่อร้านค้า/บริษัท/ห้างหุ้นส่วน
ชื่อ(ลูกค้า)..... นามสกุล.....	รายละเอียดเกี่ยวกับสินค้า
หมายเลขประจำตัวประชาชน.....	(สำหรับร้านค้าเป็นผู้กรอก)
ที่อยู่.....	ประเภทสินค้า
หมายเลขโทรศัพท์ที่สะดวกติดต่อ.....	นำหนักสินค้า.....
อีเมล.....	ลักษณะสินค้าโดยสังเขป
*กรุณาแนบสำเนาบัตรประชาชนเพื่อสะดวกในการบันทึกข้อมูล หมายเหตุ.....

